

тощо. Вони поділені на тематичні блоки, наприклад, *witchcraft, crystals, divination, tarot*, які переважно мають маніпулятивний характер та побудовані за принципом типових текстів-інструктажів у мережі Інтернет із використанням лексичних одиниць із позитивною конотацією: *best, peace, love, joy, great*. Заклинання, представлені на сайті, побудовані на стилістичних прийомах асонансу та паралельних конструкцій, які створюють ритм висловлювання. Використання ритуальної застарілої фрази *so mote it be* надає заклинанню містичного забарвлення та створює необхідну атмосферу.

Слід також зазначити, що проаналізований вебсайт є полікодовим типом дискурсу, оскільки містить фото та відео-матеріали, які ілюструють або дублюють текстову інформацію (наприклад, наводиться відео-інструкція певного ритуалу).

Список літератури

Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с

Томчаковская Ю.О., Томчаковский А.Г. Невербальные средства коммуникации в словарях английского языка. *Записки з романо-германської філології*. 2019. Випуск 1 (42). С. 123-131.

Book of magic. URL: <http://directmagic.ru/books/magicbook.pdf> (дата звернення 10.03.2022)

Magic. URL: <https://www.britannica.com/topic/magic-supernatural-phenomenon> (дата звернення 10.03.2022)

Welldivined. URL: <https://welldivined.com/> (дата звернення 10.03.2022)

Комунікативне навантаження речень поступки у давньоанглійській мові

Тугай Олександра Миколаївна
доктор філософії з філології
старший викладач кафедри германської філології
Інституту філології
Київського університету імені Бориса Грінченка

У нашому повідомленні йдеться про комунікативну інтерпретацію складних речень поступки або концесивних

клауз (concessive clauses) давньоанглійської мови. З урахуванням функціонально-семантичного напрямку комунікації, виокремлено давньоанглійські концесивні речення, що містять універсальні, ректифіковані, кондиціональні (універсальні, альтернативні) та контрастивні концесивні клаузи, які проаналізовано в комунікативному аспекті “реальної / потенційної (реалізованої) / ірреальної / потенційної (нереалізованої)” концесивної (поступальної) дії по відношенню до головної дії.

Актуальність нашої розвідки визначається спрямуванням сучасних синтаксичних студій до аналізу функціонально-комунікативних аспектів складних речень германських мов як у синхронній та діахронній площинах в історичному аспекті, так і в комунікативній парадигмі сучасних германських мов (Долгополова, 2010; Селіванова, 2008; Bunyatova, 2021; Crevels, 2000; König, 1999; Quirk et al., 1985; Schützler, 2020). Проте, дослідження концесивних клауз або речень поступки різної семантики не отримало й досі належного висвітлення в історичному аспекті у синхронії, що і є певною важливою лакуною сучасних синтаксичних студій у комунікативному аспекті досліджень германських мов, зокрема давньоанглійської мови.

У теоретичній англістиці адвербіальні клаузи функціонують переважно як ад'юнкти, диз'юнкти, суб'юнкти та кон'юнкти, де синтаксична функція адвербіальних клауз-концесивів реалізується контентними диз'юнктними або кон'юнктними клаузами (Quirk et al., 1985: 1068-1071). І в цьому аспекті доречним є визначення поняття функціональної переорієнтації лінгвальної одиниці як глибинного лінгво-когнітивного процесу, результатом якого є така мовна одиниця, що набуває нові функціонально-семіотичні характеристики, які не притаманні одиниці, що генетично з нею не пов'язана. Функціональна переорієнтація настає на основі функціонального зрушення або використання мовної одиниці в не властивій їй функції (Долгополова, 2010: 39).

Нагадаємо, що семантична класифікація синтаксичних конструкцій загалом здійснюється з урахуванням граматичних

та семантичних ознак. Концесивна клауза є біпредикативною семантичною конструкцією із реалізацією двох пропозицій або стану справ, котрі певним чином залежать один від одного. При цьому існує значне перекриття (overlap) або симбіоз семантичного змісту адвербіальних клауз, які реалізують значення поступки, умови, контрасту (Crevels, 2000; Quirk, 1985: 1088).

У нашому дослідженні окреслюємо функціонування досліджуваних складних концесивних речень (універсальні, ректифіковані, кондиціональні, контрастивні) як адвербіальних концесивних клауз або контентних кон'юнктивних клауз із вживанням концесивних кон'юнктивів різноманітної семантичної спрямованості. Враховуючи функціонально-семантичні ознаки кон'юнктивів, характеризуємо речення поступки як концесивні речення із функціональним зрушенням або використанням концесивних кон'юнктивів різної семантики у функції адвербіальних концесивних клауз певних типів.

У процесі дослідження послугуємось функціонально-семантичним розмежуванням речень поступки на (Bosworth, 1898; Hall, 1960; König, 1999; Quirk et al., 1985: 1097-1102):

1. Універсальні концесивні клаузи (УКК) (universal concessive clauses): чисті концесиви – дійсні речення поступки, які актуалізують загальне значення поступки за допомогою таких універсальних концесивних кон'юнктивів, як *peah / al sholde (though / (even) though / although), swapeah / hwæpere / swa hwæpere / natheles / swa / swa swa / (however / yet / nevertheless / unless / yet unless)*.

2. Ректифіковані концесивні клаузи (РКК) (rectifying concessive clauses): речення поступки ректифікації або виправлення, які актуалізують значення поступки виправленої дії за допомогою таких ректифікованих концесивних кон'юнктивів, як *peah / al sholde / ac (though / although / but)*.

3. Кондиціонально-концесивні клаузи (КондКК) (conditional-concessive clauses): концесивні кондиціонали – умовні речення поступки, які реалізують значення умовної поступки за допомогою таких клауз, як:

3.1. Універсальні кондиціонально-концесивні клаузи (universal conditional concessive clauses): актуалізують значення універсальної або загальної умовної поступки за допомогою універсальних умовних кон'юнктивів як *gif / peah (if / even if)*, *hwilc / hwæt / hwa / æg-hwa / æg-hwæt (whatever / whoever)*, *hwilc / swa / hwæðer (whichever / whosoever)*, *hwænne / hwonne (whenever)*, *hwær (wherever)*.

3.2. Альтернативні кондиціонально-концесивні клаузи (alternative conditional concessive clauses): актуалізують значення альтернативної умовної поступки за допомогою альтернативних умовних кон'юнктивів як *gif / hwæþer / hwæðer, hweþer, hweðer ((no matter) whether)*, *swa ... swa (whether ... or (not))*.

4. Контрастивні концесивні клаузи (КонтрКК) (contrastive concessive clauses): речення поступки контрасту (протиставлення), які актуалізують значення поступки контрастивної дії за допомогою контрастивних концесивних кон'юнктивів як *hwil[um] (whereas / when)*, *ponne ... peah (as ... as)*, *swa swa (so as)*, *swa (so (that))*, *hwil / hwile / ða hwile (while / whilst)*.

У досліджуваних реченнях поступки в давньоанглійській мові загальне значення поступки є матричним або головним із реалізацією відтінків концесивності у комунікативній парадигмі “реальної / потенційної (реалізованої) / ірреальної / потенційної (нереалізованої)” концесивної дії як:

(УКК) – потенційна реалізована універсальна концесивна дія:

(1) ‘ond siþðan witig god on **swa hwæþere hond**, halig dryhten, mærdō deme, **swa** him *gemet* þince’. – ‘And afterwards may the Divine Lord in His wisdom, **however / nevertheless grant** the glory of victory to **whichever** side He *sees* fit’ (‘Beowulf’) (Heaney, 2000: 46-47).

(РКК) – реальна реалізована ректифікована концесивна дія:

(2a) ‘Næs hit lengra fyrst, **ac** ymb ane niht eft *gefremede*, morð-beala mare ond no mearn fore, fæhðe ond fyrene; *wæs* to fæst on þam’. – ‘He was numb with grief, **but got** no respite for one night later, merciless Grendel *struck* again with more gruesome murders’ (‘Beowulf’) (Heaney, 2000: 10-11).

(26) 'ac God hi *gestilde*, swa þæt þær *swulton* on þære sceawunge ane seofon menn ætgædere'. – 'But God *stilled (calmed)* it, so that there *died (burnt away)* on that appearance only seven men at the same time' (Aelfric 'Aelfric's Lives of Saints') (Helsinki Corpus).

(КондКК) ірреальна / потенційна нереалізована умовна концесивна дія:

(3a) 'ac la, hlaford, **gif** hit þin willa *sy*, sænde man ærendwrecan to him, & se hine hider *gefecce*, þæt we magan ongytan, **hwilc** his seo circlice strengþ *sy*'. – 'But oh! A Lord, **if** he *has to do with* thine desire, send forth one ambassador to him, and he hence *bring you* to this place, that we can grasp (seize), **whosoever / whichever** of it the church strength / force *becomes*' (Waerferth 'Gregory the Great, Dialogues') (Helsinki Corpus).

(3б) 'Wæs þeaw hyra þæt hie oft wæron an wig gearwe, ge æt ham ge on herge, ge **gehwæper** þara, efne swylce mæla swylce hira mandryhtne *þearf* gesælde; wæs seo þeod tilu'. – 'It was their habit always and everywhere to be ready for action, at home or in the camp, in **whatever** case and at **whatever** time the need *arose* to rally round their lord. They were a right people' (Anonymous 'Beowulf') (Heaney, 2000: 86-89).

(КондКК) – ірреальна / потенційна нереалізована умовна концесивна дія:

(4) 'Hwæt, se ðonne **ne recð hwæðer** he *clæne* sie, ðe **ne** sie, se ðe æfter ðære *hreowsunga* hine ryhtlice & clænlice *nyle gehealdan*'. – 'What, therefore **no matter whether** he *clean the house / building / palace, nor* what it is, afterwards *repentance / penitence / sorrow he directly and entirely does not want to preserve*' (Alfred 'Alfred's Cura Pastoralis') (Helsinki Corpus).

(КонтрКК) – реальна реалізована контрастивна концесивна дія:

(5) 'ða *wæs hwil* dæges ær he þone grundwong *ongytan* mehte. Sona þæt onfunde se ðe floda begong *heorogifre* *beheold* hund missera, grim ond grædig, þæt þær gumena sum ælwihta eard ufan *cunnode*'. – '**While** there *were* days before he *seized* that earth power, soon after that having experienced that flow course *greedy_deer kept / occupied* fifty years, horrible and greed, where there some monsters *seeked* land for' (Anonymous 'Beowulf') (Helsinki Corpus).

Список літератури

- Долгополова Л. А. Становление и развитие инфинитива в немецком языке (VIII-XX ст.): дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.04: германские языки. Киевский нац. лингв. ун-т. Киев, 2010. 432 с.
- Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
- Bosworth J. An Anglo-Saxon dictionary. Northcote Toller T. (ed.). Manchester: Oxford University Press, 1898. 1302 p.
- Buniyatova I. Elimination of grammatical redundancy in the history of English: The case of negative constructions. *Studies in Linguistics, Anglophone Literature and Cultures: Studies in the Evolution of the English Language*. Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Warszawa, Wien: Peter Lang, 2021. Vol. 32. P. 97-109.
- Crevels E. I. Concession. A typological study. PhD thesis. Amsterdam: University of Amsterdam, 2000. 191 p.
- Hall J. R. Clark & Meritt H. D. A concise Anglo-Saxon dictionary. 4-th ed. Toronto: University of Toronto Press, 1960. 452 p.
- Heaney S. (trans.). Beowulf: A new verse translation. New York – London: W.W. Norton & Company, 2000. 221 p.
- Helsinki Corpus. [Electronic source]. Available at: <https://helsinki.corpus.arts.gla.ac.uk/display.py?fs=100&what=index>
- König E. Concessive clauses. *Concise Encyclopedia of Grammatical categories*. Brown K. & Miller J. (eds.). Oxford, UK: Elsevier, 1999. P. 81-84.
- Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. A Comprehensive Grammar of the English Language. London: Longman, 1985. 1779 p.
- Schützler O. Although-constructions in varieties of English. *World Englishes*. New York: John Wiley & Sons Ltd., 2020. Vol. 39. P. 443-461.

Роль релігійної лексики в реалізації стратегії самопрезентації (на матеріалі інавгураційних промов американських президентів)

Четайкіна Вікторія Валеріївна,
к. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Пошук ефективних шляхів аналізу та опису семантики та функції релігійної лексики в американському президентському дискурсі зумовив вибір основних підходів до об'єкту